

DE LA PLEVNA PINĂ SUB ZIDURILE MADRIDULUI — ACELAȘI FIR DE SÎNGE VĂRSAT PENTRU CAUZA DREAPTĂ A INDEPENDENȚEI

de prof. dr. doc. ing. VALTER ROMAN

În aceste zile, cînd sărbătorim cucerirea independenței naționale a României, doresc să evoc, alături de cei care de-a lungul secolelor și în special în 1877 și-au dat viața pentru independența și bunăstarea poporului nostru, alături de cei care, mai târziu, au luptat pentru menținerea și consolidarea suveranității și integrității teritoriale a țării și pe acei români care, departe de țară, au luptat și și-au dat viața pentru aceeași cauză sfîntă a libertății și independenței, în acea înclăstare armată care, de fapt, a prefațat cel de al-doilea război mondial și care s-a desfășurat pe pămîntul Spaniei.

Se știe ce s-a întîmplat atunci și acolo. Poporul spaniol s-a ridicat în preajma celui de al doilea război mondial, cu arma în mîină, întru apărarea democrației și independenței sale, împotriva fascismului internațional și a războiului, care avea să zguduie, la foarte puțin timp după terminarea războiului civil din Spania, întreaga Europă, lumea întreagă și despre a cărui luptă marele Albert Einstein avea să spună atunci : „lupta poporului spaniol pentru libertate și demnitatea omului are o valoare extraordinară pentru menținerea speranței omenirii în timpuri mai bune“.

Se cunoaște că în timpul războiului civil din Spania (1936—1939) au luat ființă Brigăzile internaționale, ca un simbol al solidarității tuturor oamenilor de bine de pretutindeni cu lupta plină de abnegație a poporului spaniol, și că, în cadrul acestor Brigăzi, au luptat 615 fii ai poporului nostru.

„În împrejurările grele ale războiului civil — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu —, sute de comuniști și patrioți români, împreună ou voluntari din alte țări ale lumii, s-au alăturat comuniștilor și patrioților spanioli, au ajutat poporul spaniol în lupta sa eroică“¹.

În rîndurile armatei republicane spaniole — alături de unități militare de diferite naționalități — au existat și unele formațiuni militare românești : Regimentul român de artilerie motorizat „Ana Pauker“ ; compania de pușcași „Grivița“ denumire pusă în memoria celor care au luptat în 1877 la Grivița ; bateria „Tudor Vladimirescu“ ; grupul artileriștilor români „Gheorghe Gheorghiu-Dej“, un număr însemnat de medici și surori.

Trebuie spus și subliniat că P.C.R. a trimis în Spania un număr mare dintre activiștii săi, această cifră reprezentînd un procentaj destul de ridicat

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 5, Edit. Politică, București, 1971, p. 366.

față de întregul său efectiv de atunci în libertate ; iar în ce privește numărul medicilor, el a fost cel mai ridicat, chiar în cifre absolute, față de toate celelalte naționalități prezente în Spania.

Unitățile și formațiunile militare românești au participat, începînd de la apărarea Madridului — 7 noiembrie 1936 — și pînă la sfîrșitul războiului — martie 1939 —, la toate luptele crîncene, defensive și ofensive, ale armatei republicane spaniole, acoperînd steagurile lor de glorie. Dintre cei care au plecat și au luptat în Spania, au căzut eroic acolo peste 70 de fii ai poporului nostru, iar — ulterior — în timpul celui de al doilea război mondial, în diferite țări ale Europei, în lupta împotriva ocupantului nazist, încă 60.

Prezența fiilor poporului nostru, ai fiilor naționalităților conlocuitoare : maghiari, germani, evrei, sîrbi, ucrainieni și de alte naționalități, toți militanți ai aceluiași partid comunist român și ai aceleiași mișcări antifasciste românești, în marea bătălie împotriva fascismului și întunericului barbar, medieval din Spania, pentru democrație și independență reflecta aceleași sentimente de solidaritate revoluționară a clasei noastre muncitoare cu lupta forțelor revoluționare din alte țări, care și-a găsit expresia încă de pe baricadele Comunei din Paris, în războiul pentru apărarea ținerii republicii sovietice, față de republica sfaturilor din Ungaria, față de răsculații de la Viena și din Asturias ; ea reflecta sentimentele adînc înrădăcinate ale poporului nostru pentru cauza sfîntă a independenței sale proprii și a respectului pentru independența tuturor popoarelor.

Într-un document al partidului nostru din acei ani se spunea : „S-au dus luptătorii noștri să-i povestească poporului spaniol lupta dusă de poporul român împotriva jugului celor ce au vrut timp de veacuri să-i robească, împotriva jugului turcesc și împotriva fanarioților, împotriva grofilor unguri și a imperialiștilor germani, iar azi împotriva celor ce vor să aducă robia fascismului străin în România. Timp de veacuri poporul român și-a apărât «sărăcia, nevoile și neamul». El nu poate fi decît alături de poporul spaniol. Poporul român a înțeles repede că în Spania lupta se duce totodată și pentru viitorul, libertatea, pacea și drepturile sale”².

Dolores Ibarruri își exprima în felul următor sentimentele spaniolilor față de gestul de solidaritate a poporului român : „Alături de noi au venit să lupte, în cadrul eroicelor brigăzi internaționale, comuniști, socialiști și democrați din multe țări, printre care și tovarăși din România, care n-au precupețit nimic, inclusiv viața, căzînd pe pămîntul Spaniei alături de eroii războiului nostru național revoluționar”³.

Despre Brigăzile internaționale — în fruntea cărora au stat asemenea figuri proeminente ale mișcării muncitorești, internaționale ca André Marty, Luigi Longo, Pietro Nenni, Franz Dahlem, Hans Beimler, Jules Dumont, Carol Zwierczewski (generalul Walter), Máté Zalka (generalul Lukács), Rajk Lászlo, Vlko Vlahovici, Vladimir Ciopici, Dimitri Pavlov, Grigore Stern ș. a. — se scrie următoarele în *Istoria Partidului Comunist din Spania* : „Eroicele Brigăzi internaționale au cîștigat pentru totdeauna dreptul de a ocupa un loc de onoare în istoria universală printre luptătorii pentru liberate, progres și pace și recunoștința nepieritoare a tuturor democrațiilor spanioli.

² Din broșura *Luptele din Spania*, editată de P.C.R. în iulie 1938.

³ Din intervenția tovarăsei Dolores Ibarruri la Congresul al X-lea al P.C.R., în vol. *Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, 6—12 august 1969*, Edit. Politică, București, 1969, p. 198.

Brigăzile internaționale ne-au dat un exemplu luminos și ne-au lăsat o amintire de neuitat, care în Spania de mâine va constitui, pentru generațiile tinere, o lecție vie și permanentă de solidaritate proletară în forma cea mai sublimă⁴.

Spiritul de solidaritate internaționalistă față de lupta eroică a poporului spaniol pentru democrație și independență, la fel ca și față de lupta de eliberare socială și națională a altor popoare, izvora din adâncul patriotism al fiilor poporului nostru.

Ce frumos se exprima Nicolae Titulescu, într-o telegramă adresată voluntarilor români din Brigăzile internaționale, după istorica bătălie de la Guadalajara — unde diviziile trufașe ale lui Mussolini au suferit acea înfrângere teribilă. În acea telegramă Titulescu scria : „Cînd Pacte nu sînt respectate și oamenii de stat devin falimentari, îmi face o deosebită plăcere să pot felicita ostași români, care, acționînd în spiritul echității și dreptății, reînvie, departe de patrie, virtuțile strămoșești⁵.”

Doresc ca alături de aceste cuvinte, pline de înțelegere și de admirație, să citez și cele spuse de Geo Bogza : „Prezența voluntarilor români în Spania e nu numai un capitol patetic, din viața cîtorva sute de oameni, ci un capitol al istoriei noastre cu care putem să ne mîndrim... un fir, același fir de singe vărsat pentru o cauză dreaptă duce — deși orizonturile s-au schimbat mult — din vale de la Rovine pînă sub zidurile Madridului⁶.”

Ce diferență, ca de la cer la pămînt, între cei peste 600 de voluntari antifasciști români, care la chemarea partidului și a propriei lor conștiințe revoluționare s-au dus să lupte și, la nevoie, să moară pentru idealul libertății, independenței, bunăstării și fericirii poporului nostru pe meleagurile lui Cervantes și Lope de Vega, a lui Velasquez și Goya, a lui Albeniz și de Falia, a lui Unamuno și Garcia Lorca și cei 7 legionari care s-au înrolat în armata odiosului călău Franco, luptînd alături de trupele Germaniei hitleriste, care amenința, atunci, în aceeași măsură și suveranitatea, independența națională și integritatea teritorială a propriei noastre Patrii, smulgînd, ceva mai tîrziu, din trupul țării noastre partea de nord a Transilvaniei. Ei s-au situat alături de Germania hitleristă, săvîrșind și prin aceasta un act de înaltă trădare națională.

Comentînd prezența în Spania a fiilor autentici ai poporului nostru și cea a acestor trădători și vînzători de neam, Comitetul Central al partidului nostru, într-un document dat publicității cu ocazia zarvei făcute cu prilejul înmormîntării celor doi legionari la București, uciși la Majadahonda, avea să spună cu privire la unii și la ceilalți : „Mulți dintre ei au căzut pe cîmpul de luptă răspuși de obuze germane sau de bombe italiene. La înmormîntarea lor n-au fost nici sute de preoți, nici muzici, nici coroane. Mormintele lor sînt pierdute, undeva printre stîncile Gudarramei sau prin cîmpiile Cataloniei. Dar numele lor nu vor pieri. Ani vor trece. Un Moța, un Marin vor rămîne în amintirea oamenilor ca niște rătăciți, căzuți pentru o cauză vrăjmașă poporului și patriei lor, vrăjmașă lumii și omenirii. Dar amintirea eroilor luptei pentru Republica Spaniolă va rămîne neștearsă ca amintirea unor luptători pentru libertatea Spaniei și a țării lor, pentru binele și pacea lumii întregi⁷.”

⁴ *Historia del Partido Comunista de España*, 1965, p. 275.

⁵ *Voluntarii români din Spania*, Edit. Politică, București, 1971, p. 190—191.

⁶ Geo Bogza, *Paznic de far*, Edit. Minerva, București, 1974, p. 389.

⁷ Din broșura *Luptele din Spania*, editate de P.C.R. în iulie 1938.

Istoria a confirmat și confirmă tot mai deplin această apreciere. Comuniștii și patrioții români au luptat în Spania însuflețiți de convingerea izvorită din cel mai fierbinte patriotism că ei sivesc astfel nemijlocit cauza propriului lor popor, că prin jertfa lor apără libertatea poporului român, integritatea teritorială a patriei, independența și suveranitatea națională a României, amenințate atunci de hitlerismul german și de hortismul maghiar.

Cei 615 voluntari români din Brigăzile internaționale și-au făcut pe deplin datoria înscriind, cu sîngele lor nobil, o pagină în istoria zbuciumată a poporului nostru. Ei au fost însuflețiți de aceleași idealuri ca și înaintașii lor eroii de la Plevna, Grivița, Rahova, Smîrdan, Vidin și a tuturor celorlalți care, toți împreună, au contribuit atât de mult la făurirea istoriei noastre milenare, la făurirea României.

Lupta poporului spaniol, lupta celor 40 000 de voluntari din 64 de țări ale lumii, între care și a voluntarilor români pentru libertatea Spaniei, n-a fost în zadar. Sub zidurile capitalei Spaniei, — despre care cel mai mare poet de limbă spaniolă în viață Rafael Alberti spunea în acele zile grele din 1936 că Madridul n-are voie să adoarmă, căci atunci zorile zilei nu vor mai veni să-l vadă —, s-a întîmplat acea „minune“ care a impresionat atunci atât de mult opinia publică democratică din lumea întreagă — Madridul a rezistat, la această rezistență contribuind cu modestie, dar cu sacrificiul sîngelui și fiii poporului nostru. Iar astăzi zorile zilei au venit să-l vadă. Partidul Comunist din Spania, democrația spaniolă — după o lungă suferință și luptă de aproape patru decenii — se renaște. Sărbătorirea independenței noastre naționale coincide, în mod fericit, cu această reînviere.

Parafrazînd pe scriitorul citat mai sus putem spune că de la Plevna pînă sub zidurile Madridului se înlănțuiește același fir de sînge vărsat pentru cauza dreaptă și sfîntă a independenței patriei noastre.

Pe răbojul acoperit de glorie a istoriei noastre milenare alături de Valter Mărăcineanu, George Șonțu, Dimitrie Giurescu, Dimitrie Lemnea, Gri-gore Ioan, Constantin Țurcanu, Moise Groza și a multor altora, de la a căror moarte vitejească au trecut o sută de ani și cărora le aducem astăzi omagiul nostru plin de recunoștință, se cuvine să fie gravate cu aceleași litere de aur și numele acelor fii ai poporului român care au căzut pe meleagurile Spaniei îndepărtate și totuși atât de aproape de inimile noastre, ca cel al lui Mihai Ardeleanu din Bihor, fiul țaranului răscolat în 1904 de la Aleșd, căzut la porțile Madridului, al muncitorilor Nicolae Cristea, Nicolae Pop, Costache Burcă, al doctorului Andrei Tilea și al atîtor altora.

Ei au murit pentru ca România să trăiască — liberă, independentă și fericită !

DE PLEVNA JUSQUE SOUS LES MURS DE MADRID —
UN SEUL FIL DE SANG VERSÉ POUR LA CAUSE JUSTE
DE L'INDÉPENDANCE

R é s u m é

Dans la communication on montre : ces jours-ci, lorsque nous fêtons la conquête de l'indépendance nationale de la Roumanie, nous devons évoquer, à côté de tous ceux qui, à travers les siècles, ont sacrifié leur vie, surtout en 1877, pour l'indépendance et

le bien-être de notre peuple, à côté de tous ceux qui, plus tard, ont combattu pour le maintien et la consolidation de la souveraineté et de l'intégrité territoriale du pays, les Roumains qui, loin de leur pays, ont lutté et se sont sacrifiés à la même cause, la cause sainte de la liberté et de l'indépendance, dans ce dur combat armé qui a constitué au fond le préambule de la Deuxième Guerre mondiale et qui s'est déroulé sur la terre de l'Espagne.

On sait que pendant la guerre civile d'Espagne (1936—1939) on a créé les Brigades Internationales comme un symbole de la solidarité de tous les hommes de coeur du monde avec la lutte pleine d'abnégation du peuple espagnol et que, dans le cadre de ces Brigades, ont lutté 615 fils de notre peuple.

On y mentionne que : les 615 volontaires roumains des Brigades Internationales ont pleinement fait leur devoir, en inscrivant, avec leur noble sang, une page glorieuse dans l'histoire tourmentée de notre peuple. Ils ont été animés par les mêmes idéaux que leurs prédécesseurs, les héros de Plevna, Grivitza, Rahova, Smirdan, Vidin, que ceux qui, tous ensemble, ont contribué dans une si grande mesure à la création de notre histoire millénaire, à la création de la Roumanie.

En conclusion de la communication, on dit : en paraphrasant les mots de l'écrivain Rafael Alberti on pourrait dire que de Plevna jusque sous les murs de Madrid il n'y a qu'un seul fil de sang versé pour la cause juste et sainte de l'indépendance de notre patrie.

Dans les pages glorieuses de notre histoire millénaire, à côté de Valter Mărăci-
neanu, George Șonțu,, Dimitrie Giurescu, Dimitrie Lemnea, Grigore Ioan, Constantin
Țurcanu, Moise Groza et de beaucoup d'autres qui sont morts héroïquement il y a cent
ans et auxquels nous rendrons aujourd'hui un hommage plein de reconnaissance, nous
devons inscrire aussi, avec les mêmes lettres d'or, les noms de ceux qui sont tombés sur
la terre lointaine de l'Espagne, si proche pourtant de nos coeurs — le nom de Mihai
Ardeleanu de Bihor, le fils du paysan révolté de 1904 d'Aleșd, tombé devant les portes
de Madrid, des ouvriers Nicolae Cristea, Nicolae Pop, Costache Burcă, du docteur Andrei
Tîlea et de combien d'autres.

Ils sont morts pour que la Roumanie vive — libre, indépendante et heureuse !